

QUICK SCAN FLORA- EN FAUNAWET

Natuurbegraafplaats Wienerveeld

15 augustus 2014

Hissink Landschapsvisie

Rapport

Quicksan flora- en fauna wet van landgoed het Wienerveeld

In opdracht van: Gemeente Hof van Twente
De Hofte 7, 7471 DK Goor
0547 858 585

Uitgevoerd door: Hissink Landschapsvisie
Babcockstraat 24
7556 TE Hengelo (Ov)
0620380459

Doel aanvraag: Wijziging bestemmingsplan van landbouw naar natuur met een
natuurbegraafplaats

Ingreep: Aanleg nieuwe natuur op landbouwgrond en aanleg natuurbegraafplaats

Type onderzoek: Quicksan flora-en fauna

Locatie: Wiener Benteler-Scheidingsweg te Ambt Delden

INHOUDSOPGAVE

1 INLEIDING

- 1.2 HET PLANGEBIED
- 1.3 DE PLANNEN.
- 1.4 DOELSTELLINGEN VAN HET ONDERZOEK
- 1.5 OPBOUW RAPPORT

2 BESCHERMDE SOORTEN

- 2.1 FLORA- EN FAUNAWET
- 2.2 RODE LIJST

3 WERKWIJZE En WAARDERING

4 RESULTATEN EN BEOORDELING

- 4.1 FLORA
- 4.2 BROEDVOGELS
- 4.3 VLEERMUIZEN
- 4.4 OVERIGE ZOOGDIEREN
- 4.5 AMFIBIEËN
- 4.6 REPTIELEN
- 4.7 VISSSEN
- 4.8 OVERIGE

5 BEOORDELING EN CONCLUSIES

GERAADPLEEGDE LITERATUUR

Inleiding

1.1 Inleiding

Er wordt gewerkt aan de realisatie van een natuurbegraafplaats aan de Wiener Benteler-Scheidingsweg te Ambt Delden. (zie figuur 1 voor de exacte ligging)

Om dit te realiseren is er een wijziging in het bestemmingsplan nodig van landbouwgrond naar nieuwe natuur. In het kader van de herprocedure / herbestemming dient bekend te zijn of het gebied mogelijk waardevol is voor beschermde natuurwaarden in het kader van de Flora- en faunawet. Op grond hiervan is aan onderhavig bureau gevraagd om een verkennende inventarisatie uit te voeren naar het voorkomen van wettelijk beschermde natuurwaarden in het kader van de Flora- en faunawet en om bij het eventueel voorkomen hiervan aan te geven hoe hiermee dient te worden omgegaan. In dit rapport worden de resultaten van deze verkenning gepresenteerd. Aangezien het landgoed binnen een LOG gebied is gelegen worden op voorhand de beschermde gebieden in het kader van de Natuurbeschermingswet en de Ecologische Hoofdstructuur uitgesloten. De verwachting is dat de bestemmingswijziging de biodiversiteit in het gebied versterken.

Figuur 1.

1.2 Het plangebied

De onderzoekslocatie ligt aan de Wiener Benteler-Scheidingsweg. Het betreft een gebied van circa 11 hectare, waarvan 2 hectare bos, 2 hectare extensief beheerd grasland en 5 hectare intensief beheerd grasland en 1 hectare maïs. Deze percelen worden op intensieve wijze gecultiveerd met de daarbij behorende bemesting, zowel met organische in de grond geïnjecteerde mest als wel met kunstmest. Het bos gedeelte bestaat uit een gemengd loofhout bos, dat vroeger de functie heeft gehad van geriefhout. Het westelijke deel is het laagste gelegen en bestaat voornamelijk uit elzen stoven die recentelijk zijn afgezet in het kader van onderhoud. De samenstelling van de houtsoorten en de mate van onderbegroeiing zal met de toekomstige nieuwe bestemming van het bos niet veranderen.

In figuur 1 is de begrenzing van de onderzoekslocatie opgenomen. Figuur 2 en 3 geven een beeld van het bosgebied, figuur 4 geeft beeld van het gras/bouwland.

figuur 2

figuur 3

figuur 4

1.3 De plannen

De plannen bestaan uit het omvormen van de landbouwgrond naar natuurlijke bloemrijke graslanden met een hoge verscheidenheid aan inheemse potentiële natuurlijke vegetatie die door een extensief verschralingbeheer zal worden gevormd en in stand gehouden. Om het terrein toegankelijk te maken wordt er een smal onverhard wandelpad aangelegd. Deels zal de nutriëntenrijke bovenlaag worden verwijderd ter verschraling, om de vorming van heideachtige vegetatie te bevorderen. Deze heideachtige vegetatie kwam hier vroeger voor de ontginning veel voor. In het noordelijke deel van het terrein wordt een (kikker)poel aangelegd waardoor dat deel van het terrein ook geschikt gemaakt wordt voor de ontwikkeling van alle van water afhankelijke organismen zoals; amfibieën, libellensoorten e.d. Het bosgedeelte zal niet ingrijpend veranderen, het achterstallige onderhoud wordt uitgevoerd en de natuurlijke openplek zal open blijven voor openlucht ceremonies. Naast de functie van natuur, het omvormen van de landbouwpercelen naar natuur, ligt het in de planning om het terrein tevens de functie van natuurbegraafplaats te geven. De natuurlijke processen die zich door het toekomstige beheer zullen gaan voordoen worden daardoor nauwelijks beïnvloed.

1.4 Doelstellingen van het onderzoek

Het doel van het onderzoek is het weergeven van eventuele beschermde planten en dieren en de gevolgen daarvan. Gelet op de opdracht genoemd in de inleiding en de doelstelling, is het van belang dat de volgende vragen worden beantwoord:

1. Welke wettelijk beschermde dier- en plantensoorten komen mogelijk voor in en direct rond het plangebied?
2. Welke verwachte wettelijk beschermde dier- en plantensoorten ondervinden nadelen van de plansituatie?
3. Hoe dient te worden omgegaan met eventuele negatieve effecten van de plansituatie op wettelijk beschermde dier- en plantensoorten?

1.5 Opbouw rapport

Na een korte uitleg over de Flora- en faunawet komen achtereenvolgens aan de orde:

- De onderzoeksmethode.
- Een beschrijving van de aanwezigheid van beschermde soorten en de effecten daarop van de plansituatie.
- Conclusie en aanbevelingen.

2 BESCHERMDE SOORTEN

2.1 Flora- en faunawet

In de Flora- en faunawet die per 1 april 2002 in werking is getreden, zijn regels gegeven over de bescherming van de in het wild levende planten- en diersoorten, mede ter uitvoering van Europese Richtlijnen (Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn). De soortenbescherming van de Habitatrichtlijn is geïntegreerd in de Flora- en faunawet. Deze soortenbescherming houdt in dat handelingen zoals het doden, opzettelijk verontrusten, verstoren of vernietigen van vaste rust- en verblijfplaatsen, holen, nesten, eieren van dieren en het uitgraven, plukken en vernietigen van groeiplaatsen van planten verboden zijn.

Vrijwel elke ruimtelijke ingreep gaat gepaard met verstoring, vernietiging en andere effecten op planten en dieren. Om toch een ruimtelijk plan tot uitvoering te kunnen brengen is, indien er effecten te verwachten zijn op beschermde soorten, een ontheffing noodzakelijk van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Om ontheffing te kunnen verkrijgen moet aangetoond worden dat de voorgenomen ruimtelijke ingreep geen afbreuk zal doen aan de gunstige staat van instandhouding van de beschermde soorten die in het plangebied zijn aangetroffen. Ook mag het natuurlijk verspreidingsbeeld niet worden beïnvloed. Op basis van dit criterium gelden er drie beschermingsregimes, afgestemd op de mate waarin soorten in hun voortbestaan bedreigd zijn.

Algemeen voorkomende soorten (categorie 1: lichte bescherming)

Voor algemeen voorkomende soorten zoals haas, egel, veldmuis, bruine kikker of gewone pad geldt sinds begin 2005 dat er een algemene vrijstelling is. Deze soorten zijn zo algemeen, dat zelfs als ze een keer geschaad worden, het voortbestaan van de soort niet in gevaar komt. Voor deze soorten hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd als zij worden geschaad op voorwaarde dat met deze soorten goed omgegaan wordt: zij mogen niet onnodig gedood of gewond worden en activiteiten dienen buiten de kritieke periode plaats te vinden (zorgplicht).

Minder algemeen voorkomende soorten (categorie 2: matige bescherming)

Voor soorten die minder algemeen voorkomen als eekhoorn, steenmarter, levendbarende hagedis en diverse soorten orchideeën geldt dat een ontheffing vereist blijft bij ruimtelijke ingrepen omdat zij minder algemeen zijn en dus extra aandacht verdienen. Een uitzondering hierop kan gemaakt worden als wordt gewerkt volgens een door de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit goedgekeurde gedragscode. In zo'n gedragscode geeft een sector of initiatiefnemer zelf aan welke gedragslijnen men volgt om het schaden van beschermde soorten zo veel mogelijk te voorkomen. Bij het hebben van een gedragscode voor de minder algemeen voorkomende soorten is alleen nog een ontheffing nodig voor werkzaamheden die voortaan anders dan voorheen (gedragscode) uitgevoerd worden.

Strikt beschermde soorten (categorie 3: strikte bescherming)

Voor soorten die in bijlage IV van de Habitatrichtlijn staan en in bijlage 1 van het vrijstellingsbesluit beschermde planten en dieren (o.a. ringslang, hazelworm, boomarter, das, noordse woelmuis, otter en vleermuizen) geldt dat uitgebreid getoetst dient te worden op het criterium “de gunstige staat van instandhouding” en “het natuurlijk verspreidingsbeeld mag niet worden beïnvloed”. Een ontheffing wordt slechts verleend wanneer er sprake is van een in de wet genoemd belang en er geen andere bevredigende oplossing voor de ingreep bestaat.

Tussen de soortbescherming en de bestemmingsplanprocedure is geen formele relatie. In het kader van de bestemmingsplanprocedure ((oude (Wet Ruimtelijke Ordening) moet duidelijk zijn of, indien een ontheffing nodig is, deze zal worden verkregen. Hoewel er dus geen formele koppeling bestaat tussen de bestemmingsplanprocedure en de Flora- en faunawet, blijkt uit jurisprudentie van de Afdeling Bestuursrechtspraak dat een plan niet mag worden goedgekeurd als geen ontheffing verkregen kan worden. Ook onder de huidige Wet ruimtelijke Ordening (Wro) geldt voor soorten van het lichtste regime geldt een algemene vrijstelling en voor soorten van het middelste regime is het in de praktijk mogelijk om ontheffing te verkrijgen. Dit betekent dat in het kader van de bestemmingsplanprocedure, ook onder de nieuwe Wro formeel alleen rekening gehouden dient te worden met soorten van het strengste regime.

Sinds september 2009 beoordeeld LNV een ontheffingsaanvraag op basis van functieverlies. In aanmerking komen soorten voor een ontheffing als met (vooraf uitgevoerde) maatregelen de soort aangetast blijft worden. Uiteraard moet dan ook weer een in de wet genoemd belang aanwezig zijn. Daarbij is gekomen dat het aantal vogels dat vaste rust- en verblijfplaatsen sinds 2009 is uitgebreid. Dit houdt in dat de nestplaatsen van deze vogels ook buiten het broedseizoen zijn beschermd.

2.2 Rode lijst

De Rode lijst met bedreigde soorten is eind 2004 gepubliceerd in de Staatscourant en voor een deel is herzien. Bij aantasting van door de Flora- en faunawet beschermde, en op de Rode lijst geplaatste soorten zal goed moeten worden bekeken of de 'gunstige staat van instandhouding' van die soorten niet in gevaar komt. Daarnaast mag het natuurlijk verspreidingsbeeld niet veranderen. Andere bedreigde soorten van de Rode lijst zijn alleen meer impliciet beschermd via de zogenaamde zorgplicht. Er is geen directe relatie tussen de gepubliceerde Rode Lijsten en de Flora- en faunawet: een soort geniet alleen bescherming als deze benoemd is als beschermde soort in de Flora- en faunawet.

Alleen op basis van 'gunstige staat van instandhouding' kunnen bij beschermde Rode lijstsoorten "zwaardere" randvoorwaarden gelden dan voor algemene soorten. Zo zal het bij zeer algemeen voorkomende soorten die niet afnemen in aantal (geen Rode lijstsoort) relatief eenvoudig zijn om aan te tonen dat de "gunstige staat van instandhouding" niet in

het geding komt. Voor soorten met een beperkt verspreidingsbeeld en die afnemen in aantal (soorten die wél op de Rode lijst staan) is een uitgebreide effectenstudie wenselijk, ondanks dat zij niet zijn beschermd. Voor deze soorten geldt namelijk de zorgplicht (artikel 2 van de Flora- en faunawet). Deze zorgplicht houdt in dat iedereen voldoende zorg in acht moet nemen voor alle in het wild levende dieren, inclusief hun leefomgeving en voor alle planten en hun groeiplaats.

3 WERKWIJZE EN WAARDERING

Op 15 augustus 2014 is een bezoek gebracht aan het plangebied en directe omgeving. Gedurende dit bezoek zijn het plangebied en de directe omgeving beoordeeld op het mogelijk voorkomen van beschermde en bedreigde planten- en diersoorten en is tevens gezocht naar deze soorten. Aangezien het onderzoek een éénmalig gebiedsbezoek betreft is het onderzoek alleen oriënterend. Er is ook gebruik gemaakt van bestaande locale gegevens omdat het plangebied een vrij groot gebied is en er locale gebiedskennis aanwezig is bij de opsteller van dit rapport. Omdat het grootste deel van het gebied uit landbouwgrond bestaat dat intensief wordt gecultiveerd zijn de natuurwaarden niet van een hoge kwaliteit. De gegevens zijn dan ook beperkt. Doordat de toekomstige functie van het gebied drastisch gaat veranderen zullen de kwalitatieve natuurwaarden en de biodiversiteit van het gebied sterk verbeteren.

4 RESULTATEN EN BEOORDELING

4.1 Flora

In het open gedeelte van het gebied ontbreekt het aan geschikte vegetaties waarin beschermde planten kunnen groeien, In de slootranden komen soorten als riet en lisdodde voor die niet onder de beschermde plantensoorten vallen. Deze vallen niet onder de Flora- en faunawet. Het voorkomen van natuurlijk voorkomende beschermde plantensoorten wordt derhalve uitgesloten.

In de graslanden en op het bouwland komen door het gebruik van onkruid bestrijdingsmiddelen geen bijzondere planten voor. Ook in het bosgedeelte zijn geen beschermde planten of varensoorten aangetroffen. Als er geen bestrijdingsmiddelen meer worden gebruikt zijn er veel mogelijkheden en potentiële groeiplaatsen om een rijke vegetatie tot ontwikkeling te laten komen.

4.2 Broedvogels

Er is een kans op het voorkomen van algemene vogels in de hagen en bomen rond het plangebied. Er is daarnaast een kleine kans dat waterhoen broedt in de sloten. Het voorkomen van vogels met vaste rust- en verblijfplaatsen zijn echter wel aanwezig. Er kwamen oorspronkelijk wel weidevogels voor op de open percelen maar door het intensieve grondgebruik zijn die verdwenen. Er worden door mij in de toekomst wel weer weidevogels verwacht als het beheer van de percelen veranderd en het grondgebruik extensiveert. Met name de wulp zal zich in de toekomst wel weer gaan vestigen op de bloemrijke graslanden. Ook de bodembroeders als de patrijs, veldleeuwerik en de kwartel worden in de toekomst weer als algemene broedvogels verwacht. Sporen van de aanwezigheid van roofvogels zijn er wel degelijk, maar op het terrein zelf zijn geen nesten van deze roofvogels aangetroffen. Met zekerheid is te stellen dat er in de aangrenzende bospercelen wel broedgevallen van de buizerd en de havik waargenomen zijn.

In verband met het voorkomen van algemene vogels is het noodzakelijk dat de werkzaamheden buiten het broedseizoen starten.

4.3 Vleermuizen

In de rand van het gebied met de oude eikenlaan ontbreekt het niet aan potentiële verblijfplaatsen voor vleermuizen. Ook is het gebied van wezenlijke waarde als foerageergebied. Na realisatie van de plannen komt er nog meer groen en water in de omgeving waardoor er voldoende alternatief is voor foerageergebied. Negatieve effecten op vleermuizen door de plannen worden derhalve uitgesloten.

4.4 Overige zoogdieren

Het is aannemelijk dat binnen of grenzend aan het plangebied matig of strikt beschermde grondgebonden zoogdieren voorkomen. De steenmarter en de boommarter worden in en rond het gebied wel waargenomen. Deze soorten zullen door de toename van de biodiversiteit (voedselvoorziening) in het gebied er sterk op vooruitgaan. De bejaagbare zoogdieren zoals de haas, konijn, ree en de vos komen er allemaal voor en zullen van de inrichtingsplannen profiteren.

Voor de licht beschermde zoogdieren als bosmuis en huisspitsmuis bestaat een algemene vrijstelling van de Flora- en faunawet.

4.5 Amfibieën

Binnen het plangebied lopen verschillende kleine waterlopen, deze vormen door de stroming een ongeschikte ecotoop voor de vestiging van amfibieën.

Na de aanleg van de vijver/kikkerpoel zal deze situatie kunnen veranderen.

Het gebied ligt niet ver van het leefgebied van verschillende amfibieën zoals de kamsalamander en de kleine groene kikker. Door de herinrichting (aanleg stilstaand water) gaat het gebied een potentieel ecotoop vormen voor deze soorten. Mede op grond hiervan kan het voorkomen en de eventuele effecten op de kamsalamander niet worden uitgesloten.

4.6 Reptielen

Op basis van regionale verspreiding en ligging is het niet uitgesloten dat zich in of rond het plangebied reptielen ophouden. Het voorkomen van reptielen wordt niet geheel uitgesloten. De plannen hebben een positief effect op het leefgebied en het verspreidingsgebied van reptielen.

4.7 Vissen

In de waterloop, die langs de westelijke kant van het grasland en langs de oostelijke kant van het bos, door het gebied loopt, staat niet het hele jaar genoeg water om een leefgebied te vormen voor vissen. De sloten aan de andere kant van het gebied staan het grootste deel van de zomer droog waardoor er ook geen vissen in kunnen voorkomen, hierdoor kan het voorkomen van vissen worden uitgesloten.

4.8 Overige

Er is geen potentieel leefgebied van beschermde of bedreigde ongewervelden vastgesteld gedurende onderhavig onderzoek. De kans op het voorkomen van beschermde ongewervelden wordt dan ook zeer klein geschat.

5 BEOORDELING EN CONCLUSIES

Op basis van een verkennend veldonderzoek en analyse van de bestaande situatie kan het voorkomen van beschermde flora of fauna zo goed als worden uitgesloten. Mede hierdoor en aan de hand van de geplande functie verandering van het gebied; van landbouwgrond naar nieuwe natuur, wordt dan ook niet aanbevolen om een nadere aanvullende inventarisatie door middel van extra veldonderzoek uit te voeren.

In verband met het voorkomen van algemene broedvogels dienen de werkzaamheden te worden gestart buiten het broedseizoen of er dient voorkomen te worden dat vogels tot broeden komen.

GERAADPLEEGDE LITERATUUR

Diepenbeek, A., van, 1999. Veldgids diersporen. Drukkerij Thieme, Nijmegen.

EEG, 1979. Richtlijn 79/43/EEG inzake het behoud van de Vogelstand. Publicatieblad Europese Gemeenschap, nummer L. 103.

EEG, 1992. Richtlijn 92/43/EEG inzake de instandhouding van wilde flora en fauna. Publicatieblad van de Europese Gemeenschap, nummer L. 206/7.

Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit, 2004. Rode lijsten diverse soortgroepen.

Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit, 2009. Rode lijsten diverse soortgroepen.

Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit, 1998. Wet van 25 mei 1998, houdende regels ter bescherming van in het wild levende planten en diersoorten (Flora en Faunawet). Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden 402, 1-37.

Adviesbureau

Diverse websites met verspreidingsgegevens flora en fauna